

Innst. 129 L

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 17 L (2009–2010) og Ot.prp. nr. 111 (2008–2009)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Det fremmes i proposisjonene forslag til ny lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven). Forslaget skal erstatte lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon (tilskottsloven).

Forslaget i Prop. 17 L (2009–2010) tilsvare forslaget i Ot.prp. nr. 111 (2008–2009) Om lov om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven), som ble fremmet 4. september 2009. Forslaget i Ot.prp. nr. 111 (2008–2009) ble ikke behandlet i sesjonen (2009–2010). I henhold til Stortingets forretningsorden § 33 tredje ledd må Regjeringen fremsette forslaget på nytt i den nye valgperioden.

I Prop. 17 L (2009–2010) er det, med de unntak som det blir gjort rede for i punktene 2 til 5, tatt inn et likelydende lovforslag som i Ot.prp. nr. 111 (2008–2009). Begrunnelsen for forslaget ligger i Ot.prp. nr. 111 (2008–2009).

Det vises til kapittel 7 i Ot.prp. nr. 111 (2008–2009) og til kapitlene 2, 3, 4 og 5 i Prop. 17 L (2009–2010) for nærmere redegjørelse av merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget, samt presiseringer og lovtekniske justeringer i andre berørte lover, blant annet i:

- Lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven)
- Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)
- Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)
- Lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon).

1.2 Ot.prp. nr. 111 (2008–2009)

1.2.1 *Proposisjonens hovedinnhold og bakgrunn for ny AFP-tilskottslov*

INNLEDNING

Pensjonsreformen krever tilpasninger i regelverket for AFP-ordningen, og partene i arbeidslivet i privat sektor inngikk i lønnsoppgjøret 2008 avtale om en ny avtalefestet pensjon som er tilpasset den nye alderspensjonen i folketrygden. Den nye AFP-ordningen bidrar til et godt tidligpensjonssystem fra 62 år, legger til rette for en fleksibel overgang fra arbeid til pensjon, og stimulerer til arbeid slik at pensjonssystemets bærekraft styrkes. Staten yter i dag tilskott til AFP i privat sektor etter lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon (tilskottsloven). Denne loven erstattes av forslaget i denne proposisjonen om en ny AFP-tilskottslov tilpasset den nye AFP-ordningen. Forslaget er i det vesentlige en lovfesting av AFP-avtalene fra lønnsoppgjøret i privat sektor i 2008, og det øvrige grunnlaget for en ny AFP-ordning som redegjort for i punkt 1.2, inkludert Stortingets vedtak 23. april 2007. Alminnelig høring er derfor ikke ansett nødvendig i henhold til utredningsinstruksen. Forslaget er utarbeidet i samråd med de berørte parter.

Etter dagens regler ytes avtalefestet pensjon (AFP) i perioden mellom fylte 62 og 67 år. Den er tilpasset dagens folketrygd, som gir alderspensjon fra

fylte 67 år. Staten yter tilskott til pensjonsutbetalingene i privat sektor fra fylte 64 år. Videre bidrar staten ved at det medregnes poengtall og poengår i folketrygden for perioden mellom AFP-uttaket og pensjonsalderen. Alderspensjonen blir dermed ikke redusert som følge av uttak av AFP.

Ny AFP innebærer at:

- Retten til AFP tjenes opp med 0,314 pst. av årlig pensjonsgivende inntekt opp til en øvre grense på 7,1 G fram til 62 år.
- Årlig AFP øker ved utsatt uttak mellom fylte 62 og 70 år.
- AFP utbetales livsvarig, men arbeidstakere som tar ut AFP i perioden 62–67 år, mottar et høyere beløp fram til fylte 67 år enn det en livsvarig utbetaling med jevn utbetalingsprofil ville innebære.
- AFP skal fritt kunne kombineres med arbeidsinntekt.
- Det kreves at arbeidstakeren på uttakstidspunktet er ansatt i en bedrift som er tilsluttet avtalen og har vært ansatt i slik bedrift i minst 7 av de siste 9 årene.
- Det etableres en felles løsning for de aktuelle tariffområdene.
- Statens økonomiske bidrag opprettholdes. Dette innebærer at staten og arbeidsgiverne skal betale henholdsvis én tredel og to tredeler av pensjonen.
- Et felles fond skal bidra til å sikre de framtidige forpliktelsene for arbeidsgiverne.

Det foreslås at arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye AFP-ordningen. For arbeidstakere født i årene 1944 til 1947 foreslås en gradvis innfasing av ny AFP, slik at arbeidstakere født i 1948 vil være det første årskull som kan tilstå full ny AFP. Det foreslås videre innført et kompensasjonstillegg for arbeidstakere født i årene 1944 til 1962 med bakgrunn i at arbeidstakere som tar ut pensjon de nærmeste årene, vil ha hatt begrensede muligheter til opptjening under det nye systemet.

Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt før 1. januar 2011, får AFP etter gjeldende regler, inkludert reglene om godskrivning av pensjonspeng i folketrygden, begrenset rett til ytelse ved arbeidsinntekt og overgang til alderspensjon ved fylte 67 år. Dette vil være arbeidstakere som er født i årene 1944 til 1948.

Ny AFP gjennomføres som en felles løsning for alle de aktuelle tariffavtalene. Dette krever en felles finansieringsløsning med den samme premie fra de berørte arbeidsgiverne, samt et felles fond til sikring av framtidige forpliktelser. Fordi AFP utformes nøytralt, det vil si med sikte på at samlet utbetaling skal være uavhengig av uttaksalder, er det lite hensikts-

messig med egenandeler for siste arbeidsgiver. Den felles finansieringen gjør det også nødvendig med en felles administrasjon som forvalter fondsmidler innbetalt fra arbeidsgiverne og behandler spørsmål knyttet til de avtalemessige vilkårene for AFP (krav til arbeidstakernes tilknytning til bedriften/tariffområdet).

Staten skal dekke én tredel av arbeidstakernes pensjon i ny AFP, mens to tredeler skal dekkes ved premie fra arbeidsgiverne. Kompensasjonstillegget dekkes av staten.

Finansieringen av AFP for arbeidstakere som tar ut pensjon i 2010 eller tidligere, videreføres, inkludert gjeldende regler om egenandel for siste arbeidsgiver. Statens tilskott vil utgjøre 40 pst. av pensjonen i alderen 64–67 år, eksklusive vedtektsfestede tillegg (AFP-tillegget).

Det vises til kapittel 2 for nærmere redegjørelse av gjeldende AFP-ordning.

BAKGRUNN

Det redegjøres i proposisjonens kapittel 1.2 nærmere for Stortingets vedtak i forbindelse med pensjonsforliket av 26. mai 2005, samt Stortingets behandling av St.meld. nr. 5 (2006–2007) Opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden, jf. Innst. S. nr. 168 (2006–2007).

På bakgrunn av Stortingets vedtak ble åtte organisasjoner i arbeidslivet invitert til å delta i utvalget som skulle utforme nye regler for AFP i privat sektor. Målet var å legge et grunnlag for partenes drøfting i hovedtariffoppgjøret i 2008.

I utvalgets rapport som ble lagt frem 6. februar 2008, ble det skissert ulike løsninger for en ny AFP uten at det ble tatt stilling til valg av modell.

I lønnsoppgjøret 2. april 2008 inngikk LO og NHO avtale om en ny AFP tilpasset reglene for ny alderspensjon. Avtalen innebar at ny AFP utformes som et nøytralt påslag til alderspensjonen fra folketrygden. YS og NHO inngikk likelydende avtale. Avtalene i andre tariffområder innebar at partene sluttet seg til LO/NHO-ordningen.

Statsministeren varslet i brev til Riksmeklingsmannen, i forbindelse med lønnsoppgjøret 2008, at Regjeringen var innstilt på å foreslå et eget tillegg (kompensasjonstillegg) til personer som omfattes av ny AFP og dagens opptjeningsregler i folketrygden, samt en gradvis innfasing av levealdersjusteringen:

Forslaget om en gradvis innfasing av levealdersjusteringen ble fulgt opp i Ot.prp. nr. 37 (2008–2009) Om ny alderspensjon, jf. Innst. O. nr. 67 (2008–2009) og endringslov 5. juni 2009 nr. 32. Det samme gjaldt forslaget om medregning av den livsvarige delen av AFP-påslaget ved vurdering av vilkåret for å ta ut alderspensjon fra folketrygden før 67 år. Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd er opprettet.

Forslaget om et kompensasjonstillegg følges opp i denne proposisjonen.

Avtalen mellom LO og NHO bygde på at ny AFP og ny alderspensjon skulle tre i kraft 1. januar 2010. Avtalen innebar at arbeidstakere født i 1948 (fyller 62 år i 2010) eller senere tilstås AFP etter nye regler, mens arbeidstakere født i tidligere år skulle følge gamle regler også ved uttak i 2010 eller senere.

Iverksettelsen av fleksibelt uttak av alderspensjon fra folketrygden ble forskjøvet fra 2010 til 1. januar 2011, jf. St.prp. nr. 1 (2008–2009). Dette innebar at det måtte foretas tilpasninger i forhold til partenes avtale våren 2008. Det har i tillegg i økende grad kommet frem ønsker om videre adgang til å kombinere arbeidsinntekt og AFP enn det dagens regler om AFP gir åpning for.

I forbindelse med fremleggingen av statsbudsjettet sendte statsministeren også brev til partene i arbeidslivet 7. oktober 2008 hvor det blant annet ble presisert at Regjeringen tok sikte på å legge frem et forslag til regler for ny AFP og for overgangen fra dagens regler til ny ordning blir lagt frem i en lovproposisjon vår 2009.

Det ble så arbeidet videre med en innfasing av ny AFP tilpasset den endrede iverksettingen av pensjonsreformen samt ønsket om utvidet adgang til å kombinere arbeid og pensjon.

I brev av 13. mai 2009 fra arbeids- og inkluderingsministeren til partene i arbeidslivet redegjøres det for en justert innfasing av ny AFP som Regjeringen i samråd med partene var innstilt på å foreslå for Stortinget:

Dette følges opp i proposisjonen hvor det foreslås at arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelse etter den nye AFP-ordningen. For arbeidstakere født i årene 1944 til 1947 foreslås en gradvis innfasing av ny AFP, slik at arbeidstakere født i 1948 vil være det første årskull som kan tilstås full ny AFP. Pensjonene etter den nye AFP-løsningen er et påslag til alderspensjon fra folketrygden, og det foreslås at ytelsen bare skal kunne tas ut sammen med alderspensjon fra folketrygden. Det foreslås videre innført et kompensasjonstillegg for arbeidstakere født i årene 1944 til 1962 med bakgrunn i at arbeidstakere som tar ut pensjon de nærmeste årene, vil ha hatt begrensede muligheter til opptjening under det nye systemet.

Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt før 1. januar 2011, får AFP etter gjeldende regler, inkludert reglene om godskriving av pensjonspong i folketrygden, begrenset rett til ytelse ved arbeidsinntekt og overgang til alderspensjon ved fylte 67 år. Dette omfatter arbeidstakere som er født i årene 1944 til 1948.

1.2.2 Departementets vurdering og forslag

Gjeldende AFP-ordning bygger på dagens alderspensjon i folketrygden, med en nedre aldersgrense for å ta ut alderspensjon på 67 år. Når det åpnes for fleksibelt uttak av alderspensjon fra 62 år fra 1. januar 2011, må AFP tilpasses dette. Tilpasningen har skjedd i samarbeid med partene i arbeidslivet og på bakgrunn av et bredt politisk forlik om pensjoner.

Det legges vekt på at den nye AFP-ordningen bygger opp under prinsippene for pensjonsreformen og bidrar til et godt tidligpensjonssystem fra 62 år. Ny AFP innebærer – i motsetning til dagens ordning – at den årlige pensjonen vil øke ved å arbeide lenger enn til 62 år, og at man kan kombinere arbeid og pensjon uten at pensjonen avkortes.

Det foreslås derfor i proposisjonen en ny lov om statstilskott til avtalefestet pensjon i tråd med skissen fra lønnsoppgjøret 2008 med visse tilpasninger, blant annet som følge av at fleksibel alderspensjon først vil gjelde fra 2011.

1.2.3 Nærmere om hovedtrekkene i forslaget

NY AVTALEFESTET PENSJON

Ny AFP utgjør et livsvarig påslag til alderspensjonen fra folketrygden og beregnes ut fra arbeidstakerens pensjonsgivende inntekt frem til og med det året man fyller 61 år. De første årskullene med ny AFP vil i tillegg motta et kompensasjonstillegg, som utgjør et angitt kronebeløp for hvert årskull til og med årskullet født i 1962.

De nye reglene foreslås gitt virkning for alle arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt tidligst 1. januar 2011. I samråd med partene i arbeidslivet foreslås dermed en noe annen løsning enn lagt til grunn ved lønnsoppgjøret i 2008, som forutsatte at arbeidstakere født før 1948 skulle gis AFP etter gjeldende regler også ved uttak etter at pensjonsreformen hadde trådt i kraft. Det foreslås i stedet at også disse gruppene – med en gradvis innfasing – gis rett til ny AFP ved uttak i 2011 eller senere.

Individuelle vilkår for uttak av AFP

Som etter gjeldende regler forutsetter retten til AFP at arbeidstakeren kan regnes som yrkesaktiv på uttakstidspunktet og er i arbeid i en bedrift som er omfattet av en avtale om avtalefestet pensjon. Det kreves at inntekten på uttakstidspunktet minst tilsværer grunnbeløpet når inntekten omregnes til årsinntekt, og at vedkommende hadde en tilsvarende inntekt i året før uttaksåret. I tillegg kreves at vedkommende har vært omfattet av en avtale om avtalefestet pensjon i minst 7 av de siste 9 årene før vedkommende fylte 62 år.

Med en felles ordning for privat sektor vil ikke arbeidstakeren miste rettigheter ved å skifte mellom arbeidsgivere som tilhører to ulike ordninger.

Ulikhetene i kravet til tidligere yrkes- og avtalemessig tilknytning innebærer at det vil kunne forekomme at arbeidstakere som ved utgangen av 2010 fylte vilkårene for AFP etter gjeldende regler, ikke fyller de nye vilkårene. Det foreslås i samråd med partene en overgangsordning der dette kravet lempes på for de første årskullene, slik at eventuelle uheldige utfall unngås. De må imidlertid fylle vilkårene om avtaledekning og inntekt på uttakstidspunktet.

Etter forslaget skal ny AFP kunne tas ut tidligst ved fylte 62 år. Uttaket må skje sammen med uttak av alderspensjon fra folketrygden, slik at det bare gis AFP dersom vilkårene for alderspensjon er oppfylt, inkludert kravet om at pensjonen må være av en slik størrelse at pensjonisten minst vil være sikret full garantipensjon ved fylte 67 år. Etter nevnte bestemmelser skal for øvrig den livsvarige delen av AFP tas med ved vurdering av om vilkårene for å tilstå alderspensjon er oppfylt. Årlig AFP øker ikke dersom uttaket utsettes til etter fylte 70 år. Dette innebærer at det alltid vil lønne seg å ta ut AFP senest ved 70 år. Det er derfor ikke rimelig å kreve samtidig uttak av alderspensjon dersom AFP tas ut ved fylte 70 år.

Det er etter forslaget bare mulig å ta ut AFP med fullt beløp. Gradering av AFP er ikke mulig, og det er derfor heller ikke mulig å endre pensjonsgrad for AFP når pensjonen er under utbetaling. Dette vil imidlertid ikke være til hinder for å endre pensjonsgraden i folketrygden eller kombinere AFP med en gradert alderspensjon.

Pensjon og pensjonsgrunnlag

Avtalefestet pensjon foreslås å utgjøre 0,314 pst. av summen av årlig pensjongivende inntekt i årene til og med det året arbeidstakeren fyller 61 år, likevel slik at inntekt i det enkelte år ut over 7,1 ganger grunnbeløpet ikke tas med. Det vil si at opptjeningsgrensen blir den samme som for ny alderspensjon ifølge folketrygdloven.

Opptjeningsgrensen på 61 år muliggjør en høyere proSENTSATS for beregningen av pensjonen enn om grensen var satt høyere. Stansen i opptjeningen innebærer altså en omfordeling til fordel for dem som har startet tidlig i arbeid og/eller tar ut pensjon tidlig. Det gir også sammenheng i reglene når arbeidsgiverne samtidig ikke skal betale premie til AFP-ordningen for arbeidstakere som arbeider etter det året de fyller 61 år.

For å fastsette inntektsgrunnlaget må registrerte poengtall i folketrygden etter de tidligere reglene omregnes til inntekt. Dette gjelder også registrerte omsorgspoeng og fremtidige poengtall for uføre som er godskrevet som faktiske poengtall etter reglene i fol-

ketrygdloven. Dersom det i enkelte år ikke er opptjent pensjonspoeng, men likevel er registrert pensjongivende inntekt, skal dette også tas med. Dette vil gjelde for år den pensjongivende inntekten er lavere enn grunnbeløpet. For år fra og med 2010 gjelder opptjeningsreglene for alderspensjon etter folketrygdloven slik disse bestemmelsene vil lyde fra 1. januar 2010.

Etter forslaget skal det på tilsvarende måte som i ny alderspensjon i en viss utstrekning gis omsorgsopptjening for små barn med tilbakevirkning, det vil si omsorgsopptjening for år før 1992.

I lønnsoppjøret 2008 ble det avtalt at ny AFP skal beregnes – som ny alderspensjon – på bakgrunn av livsinntekten (alleårsregel), og med tilbakevirkende omsorgsopptjening. Det foreslås at årskullene fra og med 1948 også omfattes av tilbakevirkende omsorgsopptjening ved beregning av ny AFP. Årskullene 1944 til 1947 vil ha muligheter til å ta ut dagens AFP før 2011, der pensjonen beregnes på bakgrunn av en bestårsregel der de 20 beste opptjeningsårene teller.

Inntekten i de enkelte år som inngår i beregningsgrunnlaget for AFP, skal oppjusteres til inntektsnivået på uttakstidspunktet. Justeringen frem til 1. januar 2010 skjer ved hjelp av grunnbeløpet, mens lønnsveksten fra år til år skal legges til grunn ved senere justeringer. Også dette tilsvarer ordningen ved ny alderspensjon.

Pensjon under utbetaling skal reguleres i samsvar med lønnsveksten og deretter reduseres med 0,75 pst., det vil si det samme reguleringsprinsipp som for ny alderspensjon. Kronetillegget ved uttak før 67 år reguleres ikke.

Pensjon under opptjening og under utbetaling reguleres ulikt. Det tas hensyn til dette ved at fradragsfaktoren på 0,75 pst. settes forholdsmessig ned ved første regulering etter uttak, ut fra hvilket tidspunkt uttaket skjer i løpet av året.

Pensjonsuttak og levealdersjustering

Både pensjonen og kompensasjonstillegget skal justeres ut fra forventet levealder på uttakstidspunktet samt reguleringen av ytelsene, basert på samme prinsipper som delingstallene/forholdstallene i fleksibel alderspensjon.

Ved beregning av AFP vil de samme forholdstallene som for dagens alderspensjon bli brukt, i tillegg til en parameter for å justere for tonivå-uttak dersom uttaket skjer før 67 år.

De første årskullene som får ny AFP, omfattes av dagens alderspensjon fra folketrygden, som er utformet som en årlig ytelse. En har derfor valgt å gi også AFP en ytelsesbasert utforming, med en opptjeningsprosent på 0,314 pst. og beregning ved hjelp av forholdstall.

Kompensasjonstillegget justeres ved hjelp av egne forholdstall, for å ta hensyn til at det ikke reguleres etter uttak og at nivået ved 62 år skal tilsvare de fastsatte referansebeløpene.

Høyere pensjon før fylte 67 år (tonivå-uttak)

AFP skal utbetales med et høyere beløp før fylte 67 år enn etter denne alder. Teknisk gjennomføres det såkalte tonivå-uttaket ved at det gis et fast krone-tillegg pr. måned ved uttak av AFP før fylte 67 år. For å ivareta prinsippet om nøytralt uttak, justeres den livsvarige delen av pensjonen med et beløp beregnet slik at den samlede forventede nåverdien av pensjonen ikke påvirkes av kronetillegget.

På grunn av utformingen med tonivå-uttak er det ikke hensiktsmessig med gradering av AFP og fleksibilitet med hensyn til endring av pensjonsgrad, fordi dette ville gitt svært kompliserte uttaksregler. AFP må imidlertid tas ut sammen med alderspensjon fra folketrygden, som vil utgjøre den største delen av samlet pensjon. Fleksibiliteten i folketrygden gjennom å gradere alderspensjonen, inkludert senere å endre pensjonsgrad, anses å dekke behovet for å kunne gradere pensjonsuttaket.

Særlig om innfasing av ny AFP for arbeidstakere født 1944 til 1947

Det foreslås en innfasing av ny AFP som innebærer at alle som tar ut AFP etter 1. januar 2011, vil få ny AFP. Arbeidstakere i årskullene 1944 til 1947 vil kunne tilstå ny AFP etter en gradvis innfasing. Dette vil gi disse årskullene den samme muligheten til å ha arbeidsinntekt ved siden av pensjonen som ved ny AFP for øvrig.

Andelene av ny AFP for årskullene 1944 til 1947 er fastsatt slik at summen av fleksibel alderspensjon og ny AFP ved uttak i 2011 om lag skal tilsvare dagens AFP i 2010. Fleksibel alderspensjon er utformet slik at pensjonen blir høyere desto eldre en er når pensjonen tas ut. Dette innebærer at de eldste årskullene vil få høyest alderspensjon ved uttak i 2011, og dermed at disse trenger mindre ny AFP for å "fylle opp" til nivået for dagens AFP i 2010.

Nivået på AFP-påslaget for årskullene 1944 til 1947 foreslås satt til henholdsvis 10 pst. (1944-kullet), 20 pst. (1945-kullet), 40 pst. (1946-kullet) og 60 pst. (1947-kullet) av nivået for ny AFP. Da prosentandelene er basert på en sjablongmessig tilnærming, vil utslagene av å utsette uttaket fra 2010 variere mellom enkeltpersoner.

KOMPENSASJONSTILLEGG

Regjeringen var innstilt på å foreslå at det etableres et særskilt kompensasjonstillegg for arbeidstakere som mottar ny AFP og som er født i årene 1948 til 1962, jf. brev av 2. april 2008 fra statsministeren til

Riksmeklingsmannen. Innføringen av levealdersjusteringen innebærer at mange i disse kullene må arbeide lenger for å motvirke effekten av levealdersjusteringen enn de som får sin pensjon beregnet helt ut etter nye opptjeningsregler. Dette skyldes at det i dag ikke gis pensjonsopptjening for arbeid ut over 40 år, gitt at videre arbeid ikke øker gjennomsnittet av de 20 beste poengårene. Samtidig er det også kort tid til pensjonsreformen trer i kraft, slik at den enkelte har små muligheter til å tilpasse seg endringene.

Kompensasjonstillegget skal utgjøre et fast kronebeløp, som fastsettes med utgangspunkt i et referansebeløp for 2010 for hvert enkelt årskull. Referansebeløpet foreslås satt til 10 000 kroner for arbeidstakere født i 1948, men trappes gradvis opp med 400 kroner pr. årskull, slik at det utgjør 12 000 kroner for arbeidstakere født i 1953. Deretter trappes det gradvis ned til 1 200 kroner for arbeidstakere født i 1962, som er det siste årskullet som gis dette tillegget. Nedtrappingen skjer i takt med innfasingen av ny alderspensjon, der alle år i arbeid gir økt pensjonsopptjening. Ordningen innebærer en gradvis overgang til de nye reglene.

Kompensasjonstillegget foreslås gitt med likt beløp til alle, uavhengig av tidligere inntekt og uavhengig av antall inntektsår. Kompensasjonstillegget skal være et tillegg til den opptjente pensjonen og ikke som hovedytelsen. Tillegget kan ikke utgjøre mer enn halvparten av den livsvarige delen av AFP på uttakstidspunktet.

For årskullene født i årene 1944 til 1947 foreslås en innfasing av kompensasjonstillegget i tråd med den generelle innfasingen av ny AFP. Referansebeløpene for årskullene 1944 til 1947 fremkommer ved at referansebeløpet for 1948-kullet reduseres med 400 kroner for hvert år arbeidstakeren er født før 1948. Tilstått kompensasjonstillegg foreslås satt til den samme andelen av disse beløpene som svarer til de "innfasingsandeler" som er foreslått for pensjonen, det vil si mellom 10 og 60 pst. av de fulle beløpene.

Referansebeløpene skal reguleres i samsvar med lønnsveksten frem til uttakstidspunktet. Referansebeløpene fastsettes i 2010-kroner, slik at første regulering blir pr. 1. mai 2011.

Kompensasjonstillegg under utbetaling skal ikke reguleres. For å unngå utilsiktede utslag av valg av uttakstidspunkt foreslås likevel en forholdsmessig regulering ved første reguleringstidspunkt etter uttak, etter tilsvarende prinsipp som den justerte reguleringen av AFP og alderspensjon ved første regulering etter uttak.

AVTALEFESTET PENSJON ETTER GAMLE REGLER

Arbeidstakere som har fått AFP med virkningstidspunkt før 1. januar 2011, eller som har satt frem krav om AFP med virkningstidspunkt før 1. januar

2011, fortsetter å motta eller vil bli tilstått AFP etter gamle regler og går over på alderspensjon ved 67 år. De yngste arbeidstakerne som kan ta ut AFP etter gamle regler, er født i 1948 og fyller 67 år i løpet av 2015. Dette innebærer at det fra 2016 ikke lenger vil være utbetalinger av AFP utmålt etter gamle regler.

Reglene om utmåling av ytelsen til denne gruppen er en videreføring av gjeldende rett.

ADMINISTRASJON

De nye reglene om en felles ordning for AFP i privat sektor vil medføre at det må etableres felles administrative organer og rutiner. Det skal etableres et felles organ med et felles styre.

Oppgavene til dette organet vil være vurdering og avgjørelse av spørsmålet om den enkelte arbeidstaker fyller de individuelle vilkårene for pensjon. Videre skal organet fastsette og innkreve premier fra arbeidsgiverne og forvalte innbetalte midler, og herunder ivareta nødvendig fondsoppbygging. Det felles organet er et eget rettssubjekt og hefter bare for egne forpliktelser.

Organets avgjørelser vil kunne påklages til organets styre eller til slikt organ som styret bestemmer.

Det felles organet skal ha statsautorisert revisor og aktuar.

Det felles organet vil etter lovforslaget, og i samsvarende med nærmere bestemmelser i vedtektene, kunne overlate oppgaver til andre organer.

I likhet med det som gjelder for dagens AFP, skal Arbeids- og velferdsetaten avgjøre andre spørsmål om retten til pensjon og kompensasjonstillegg enn nevnt ovenfor. Dette omfatter beregning av AFP både etter gamle og nye regler, kontroll med at vilkårene for fleksibel alderspensjon er oppfylt og tas ut samtidig med ny AFP, kontroll med vilkåret om at ny AFP ikke gis til personer som har mottatt uførepensjon etter fylte 62 år, samt oppfølging av reglene for gammel AFP om kombinasjon med arbeidsinntekt, om pensjon under institusjonsopphold og om forholdet til ytelse fra folketrygden. Avgjørelser på disse områdene kan påklages til overordnet organ innen etaten og deretter ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten. Arbeids- og velferdsetaten skal også foreta utbetaling av pensjon og kompensasjonstillegg.

Etableringen av AFP som et livsvarig påslag til alderspensjon og med en felles finansiering for de aktuelle avtaleområdene medfører en ny langsiktighet, og det er behov for tilsyn med ordningen. Det vil bli vurdert ulike tilsynsløsninger. I lovforslaget foreslås det at departementet skal gi regler om tilsyn med fellesorganet og forvaltningen av innbetalte midler.

Utgiftene til fellesorganets arbeid og til klagebehandling knyttet til organets avgjørelser vil bli belastet arbeidsgiverne, mens utgiftene ved Arbeids- og

velferdsetatens arbeid bæres av staten, i likhet med utgiftene ved Trygderettens arbeid med ankesakene. Dette tilsvarer ordningen i dag.

FINANSIERING

Finansieringen av ny AFP blir delt mellom staten og arbeidsgiverne, som i dag. Staten skal dekke én tredel av pensjonsutgiftene, mens to tredeler skal dekkes ved premie fra arbeidsgiverne. Utgiftene til kompensasjonstillegget skal i sin helhet bæres av staten. Det er lagt til grunn at statens del av utgiftene til AFP etter dette vil bli om lag den samme som ved gjeldende AFP-løsning.

Den nye AFP-løsningen med livsvarige pensjoner medfører at ytelsene til den enkelte vil bli utbetalt over en vesentlig lengre periode enn dagens AFP, som maksimalt ytes i de fem årene mellom fylte 62 og 67 år, og tilskottet fra staten til pensjonsutgiftene bare ytes i de tre siste av disse årene.

Denne økte langsiktigheten øker behovet for å bygge opp et fond som bidrar til sikkerhet for at arbeidsgivernes andel av utgiftene vil bli dekket dersom pensjonsavtalene skulle opphøre.

Premien fra arbeidsgiverne må fastsettes slik at den i tillegg til dekning av de løpende utgiftene også gir grunnlag for et pensjonsfond. Pensjonsfondet skal

"sammen med arbeidsgivernes erkjente plikt til fortsatt premiebetaling etter avtalenes eventuelle opphør, gi tilstrekkelig sikkerhet for dekning av arbeidsgivernes forventede fremtidige forpliktelser."

Dette innebærer at det ikke stilles krav om øyeblikkelig og full dekning for de fremtidige forpliktelsene via fondet.

Lovforslaget gir rom for å fastsette slike tilpasninger av premien i ordningens vedtekter, gitt at partene er enige om dette. Det er også vesentlig at inngåelsen av AFP-avtalene forplikter arbeidsgiverne til å dekke utgiftene som oppstår som følge av avtalene.

Den nye AFP-løsningen skal være felles for alle tariffområdene som har AFP. Dette gjør det nødvendig med en felles finansieringsløsning, slik at ulikhetene ved finansieringen av arbeidsgivernes andel av utgiftene til dagens AFP faller bort. Finansieringen skal skje ved en felles premie pålagt alle arbeidsgivere som er tilsluttet en avtale som omfatter slik pensjon.

Premien skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalingene, likevel slik at premien bare skal betales av den del av en arbeidstakers årslønn som overstiger grunnbeløpet i folketrygden. Dette tilsvarer fritaket for premie i forhold til tjenstepensjon. Det skal heller ikke betales premie av den delen av lønnen som overstiger 7,1 ganger grunnbeløpet og av lønnsutbetalinger etter det kalenderår da arbeidstakeren fylte 61 år. Dette må ses på bakgrunn av at inntekt over 7,1 G og opptjent etter det nevnte året ikke gir grunnlag for opptjening av AFP.

Det foreslås ikke etablert en egenandel for siste arbeidsgiver slik det er i gjeldende ordninger.

Ny AFP er utformet med sikte på at samlet utbetaling i perioden som pensjonist skal være uavhengig av uttaksalder. Utsatt pensjonsuttak vil ikke innebære lavere AFP-kostnader for bedriftene. En egenandel for bedriftene er dermed ikke et egnet virkemiddel for å stimulere til tiltak for å beholde seniorer i arbeid. Samtidig ville en egenandel ha en negativ innvirkning på bedriftenes ønske om å ansette seniorer. Det er derfor ikke formålstjenlig med en egenandel i den nye ordningen. For øvrig gjør også den livsvarige utbetaling av ny AFP at det blir mindre hensiktsmessig å kreve inn en særskilt premie fra siste arbeidsgiver gjennom utbetalingsperioden.

For finansieringen av arbeidsgivernes andel av utgiftene til ny AFP og etableringen av et fond til dekning av fremtidige forpliktelser, vil det være av avgjørende betydning at premien for arbeidsgiverne fastsettes på et sikrest mulig grunnlag.

Det felles organet for ny AFP vil stå for beregning og innkreving av premie fra de enkelte arbeidsgiverne, mens Arbeids- og velferdsdirektoratet fakturerer organet for arbeidsgivernes samlede andel av utbetalt ny AFP.

Finansieringen av AFP-ordningen har en annen karakter enn tjenestepensjonsordningene. Den enkelte arbeidstakers rett til AFP vil – i motsetning til tjenestepensjon – ikke avhenge av at arbeidsgiveren har lagt til grunn korrekt inntektsgrunnlag for den premien som innbetales til ordningen. Dette skyldes at AFP ikke er direkte knyttet til inntekt arbeidstakeren har hatt hos foretak tilknyttet ordningen, men beregnes ut fra registrert pensjonsgivende inntekt i folketrygden. Arbeidsgiverne og arbeidstakerne kan således ha felles interesse av å underrapportere inntekt ved fastsettelsen av premien til AFP. Sammenliknet med leverandører av tjenestepensjonsordninger innebærer dette et vesentlig større behov for at AFP-organet gis mulighet til å kvalitetssikre inntektsgrunnlaget.

Når det gjelder AFP etter gamle regler, opprettholdes i utgangspunktet gjeldende finansiering og administrasjon. Samtidig åpnes det i lovforslaget for å se finansieringen av dagens og ny AFP i sammenheng i overgangsperioden dersom alle partene i avtalene er enige om dette. Dette kan være hensiktsmessig for å unngå utslag som vil kunne være urimelige eller skape likviditetsmessige problemer for enkelte arbeidsgivere i overgangsperioden der både dagens og ny AFP skal finansieres. Regler for eventuell samordning av premiene fastsettes i vedtektene, som skal godkjennes av departementet. Det forutsettes at dette gjennomføres slik at samordningen ikke gir urimelige utslag for arbeidsgivere som i dag tilhører ulike ordninger.

LOVENS IKRAFTTREDELSE

Den nye loven vil få virkning for pensjonsutbetalinger som skjer tidligst 1. januar 2011. Avgrensningen mellom gammel og ny AFP vil følge virkningstidspunktet for pensjonsutbetalingene, slik at gammel AFP bare vil kunne ytes til dem som har satt frem krav om AFP med virkning senest fra 1. desember 2010. Dersom ytelsen kreves utbetalt tidligst fra 1. januar 2011, eller dersom vedkommende fyller 62 år i 2011 eller senere, er aktuell ytelse ny AFP.

Selv om lovens virkninger når det gjelder utbetaling av pensjoner og tilskott er begrenset til tiden etter 31. desember 2010, vil det likevel være behov for å anvende lovens regler i ulike sammenhenger i 2010, blant annet ved behandling av søknader om AFP med virkningstidspunkt i 2011, etablering av organer etter loven og annen forberedende behandling. Loven foreslås derfor å tre i kraft 1. januar 2010. Det foreslås imidlertid ulike ikrafttredelsestidspunkter for endringer i andre lover, blant annet knyttet til ulike iverksettingstidspunkter for endringer i folketrygdloven som følge av pensjonsreformen. Gjeldende tilskottslov foreslås opphevet fra 1. januar 2011.

1.2.4 Økonomiske effekter for den enkelte

EFFEKTEN FOR ÅRSKULLENE FRA 1948 TIL 1953

Dette vil være de første årskullene som omfattes fullt ut av ny AFP. Personer født i 1948 vil få dagens AFP ved uttak i 2010, men vil få ny AFP uten noen form for gradering dersom pensjonsuttaket utsettes til 2011 eller senere. Disse årskullene følger dagens regler for alderspensjon og vil derfor også motta kompensasjonstillegg.

Pensjonen vil bestå av alderspensjon fra folketrygden, ny AFP og kompensasjonstillegg. Alle tre pensjonsytelsene justeres etter uttakstidspunkt, slik at årlig pensjon reflekterer antall år som pensjonist. Dette innebærer at sent uttak gir høyere årlig pensjon enn tidlig uttak. Dette skyldes at de opptjente rettighetene skal utbetales over færre år. I Ot.prp. nr. 37 (2008–2009) er dette omtalt som uttaksalderseffekten. Både alderspensjonen, AFP og kompensasjonstillegget vil øke dersom uttaket utsettes.

OVERGANGSREGLER FOR AFP – ÅRSKULLENE FRA 1944 TIL 1947

Disse årskullene vil få en andel av ny AFP (gradert ny AFP) dersom de tar ut pensjon med virkningstidspunkt tidligst 1. januar 2011. Som ovenfor, vil en person som ved 62 år har hatt en inntekt lik 6 G (414 648 kroner) i 40 år, ha opptjent et AFP-grunnlag tilsvarende:

Grunnlaget justeres for uttaksalder ved hjelp av de samme forholdstallene som gjelder for alderspensjon. Forholdstallet for 1947-kullet ved 64 år anslås

til 1,195. Videre skal årlig AFP for personer født i 1947 utgjøre 60 pst. av dette.

Siden uttaket her skjer før 67 år, skal det også justeres for tonivå-uttak.

Alderspensjonen og kompensasjonstillegget beregnes etter tilsvarende regler som for personer født i årene 1948 til 1953. Graderingen av kompensasjonstillegget er tatt hensyn til gjennom fastsettelsen av referansebeløpene i 2010.

OVERGANGSREGLER FOR ALDERSPENSJON – ÅRSKULLENE FRA 1954 TIL 1962

Personer født i årene 1954 til 1962 omfattes fullt ut av ny AFP. Alderspensjonen fra folketrygden vil for disse bestå av en andel beregnet etter dagens opptjeningsregler og en andel beregnet etter nye opptjeningsregler.

Kompensasjonstillegget fases ut i takt med utfasingen av dagens alderspensjon, slik at årskullene 1954 til 1962 vil motta en andel av kompensasjonstillegget som samsvarer med andelen alderspensjon beregnet etter dagens opptjeningsregler. Dette ivaretas gjennom nivået på referansebeløpene fastsatt i 2010.

Det vises til proposisjonens kapittel 5 hvor det redegjøres nærmere for de økonomiske effektene for den enkelte av ny AFP og kompensasjonstillegg, herunder anslag på forholdstall og justeringsbeløp.

1.2.5 Økonomiske og administrative konsekvenser

UTGIFTER TIL AVTALEFESTET PENSJON

Den nye AFP-ordningen vil i en overgangsperiode eksistere parallelt med dagens tre ordninger. Personer i 1948-kullet som tar ut pensjon i 2010, vil være de siste som får utbetalinger fra dagens ordninger.

AFP-utvalget dimensjonerte parametrene i den nye ordningen slik at utgiftene til de første årskullene som skal motta ny AFP, blir om lag de samme som ved en videreføring av dagens ordninger. Fordelingen av finansieringen av ny AFP med én tredel på staten og to tredeler på arbeidsgiverne (jf. avtale i LO/NHO-oppgjøret 2008), samsvarer med AFP-utvalgets anslag på statens andel av den totale finansieringen i dagens ordninger. Dette er i tråd med Stortingets tilslutning til St.meld. nr. 5 (2006–2007). Kompensasjonstillegget til kullene 1944–1962 finansieres av staten og medfører økte utgifter i en overgangsperiode.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har fremskrevet de løpende utgiftene til AFP ved en videreføring av dagens AFP og ved innføring av en ny AFP-ordning fra 2011 i samsvar med lovforslaget.

Det vil bli midlertidig fall i de årlige utgiftene, noe som skyldes at den årlige utbetalingen av AFP

blir mindre enn i dag når ny AFP spres over flere år. Når ny AFP er fullt innfasert, vil utgiftene gradvis nærme seg utgiftene ved en videreføring av dagens AFP.

Utgiftene tilknyttet personer født i 1944 og senere anslås til om lag 4,7 mrd. kroner i 2010. Sammenliknet med om dagens AFP ble videreført, anslås arbeidsgiverne og statens samlede AFP-utgifter å bli redusert med om lag 490 mill. kroner i 2011, 1 400 mill. i 2012, 2 200 mill. i 2013, 2 700 mill. i 2014 og 3 000 mill. i 2015. Deretter antas de årlige utgiftene gradvis å nærme seg utgiftene ved en videreføring av dagens AFP. Utgiftene i 2050 anslås til om lag 8 mrd. kroner.

For statens del vil forskyvningen av AFP-utgiftene i tid ha motstykke i at utgifter til alderspensjon fra folketrygden kommer på et tidligere tidspunkt.

Arbeidsgiverne skal bygge opp fondet til sikring av fremtidige forpliktelser i AFP-ordningen. Det midlertidige fallet i pensjon betalt av arbeidsgiverne forventes derfor ikke å medføre reduserte innbetalinger til AFP-ordningen fra arbeidsgiverne.

Beregningsteknisk er det i fremskrivingene forutsatt samme uttaksmønster som for 1940-kullet. De nøytrale uttaksreglene gjør at utviklingen i uttaksalder i liten grad påvirker utgiftene til ny AFP på lang sikt. Utgiftene på kort sikt vil imidlertid øke dersom flere tar ut pensjon tidligere enn forutsatt i beregningene. Det er usikkerhet knyttet til hvor mange i årskullene 1944–1948 som endrer sin tilpasning på grunn av muligheten til å omfattes av den nye ordningen dersom pensjonen tas ut i 2011 eller senere.

Omleggingen av AFP-ordningen vil kunne gi økte skatteinntekter dersom flere arbeider lenger. Den nye AFP-ordningen bygger godt opp under prinsippene i pensjonsreformen og kan bidra til at flere står lenger i arbeid sammenliknet med om dagens AFP ble videreført.

Det er også medregnet utgifter til kompensasjonstillegg. Økte utgifter til alderspensjon fra folketrygden som følge av godskrevet opptjening frem til 67 år, samt verdien av at AFP-tillegget i LO/NHO-ordningen er skattefritt, er medregnet. I beregningene av godskrevet opptjening gjennom dagens AFP er det her lagt til grunn at ny opptjeningsmodell i folketrygden innføres gradvis fra 1954-kullet, jf. Ot.prp. nr. 37 (2008–2009).

I samsvar med Stortingets tilslutning til St.meld. nr. 5 (2006–2007) er verdien av godskrevet opptjening og skattefritt AFP-tillegg tatt hensyn til i fastsettelsen av opptjeningsprosenten for ny AFP. Verdien av at kompensasjonstillegget er skattefritt, er medregnet.

1.2.6 Administrative konsekvenser

De administrative prosessene og saksbehandlingsrutinene i Arbeids- og velferdsetaten og AFP-

ordningen må legges om. I tillegg til endrede beregningsregler mv., skyldes dette at AFP og alderspensjonen knyttet sammen i sterkere grad enn tidligere.

Den nye ordningen innebærer at retten til å ta ut AFP forutsetter at det tas ut fleksibel alderspensjon. Saksbehandlingsorganet for den nye AFP-ordningen skal prøve om de individuelle avtalemessige vilkårene for rett til AFP er oppfylt, mens Arbeids- og velferdsetaten skal prøve om vilkårene for uttak av alderspensjon er oppfylt.

Omleggingen krever mer effektiv samhandling og informasjonsutveksling. Det legges opp til en høyere grad av automatisering i saksbehandlingsrutinene i Arbeids- og velferdsetaten som følge av flere pensjonsberegninger for den enkelte. Noe av dette vil det være mulig å realisere før saksbehandlingen av søknadene om ny AFP tar til i 2010, men full elektronisk informasjonsutveksling og automatiserte arbeidsprosesser vil det ta noe lengre tid å få på plass.

I forbindelse med omleggingen til den nye AFP-ordningen vil det for årskullene fra og med 1948 til og med 1953 gis tilbakevirkende omsorgsopptjening for AFP-pensjonister for ulønnet omsorg for barn før 1992 i ny AFP, på tilsvarende måte som i folketrygden for årskullene fra og med 1954 (ny opptjeningsmodell i folketrygden).

Direktoratet arbeider med å komme fram til de mest effektive arbeidsprosessene for å håndtere tilbakevirkende omsorgsopptjening i forbindelse med overgangen til nytt regelverk og på lengre sikt.

AFP i offentlig sektor fra 2011 vil være annerledes bygd opp enn AFP i privat sektor. Veiledningen av brukerne om uttak av AFP vil derfor bli noe mer krevende. Sterkere samhandlingen med AFP-ordningen, både på fag- og IKT-siden, vil innebære et merarbeid som har administrative konsekvenser. Det vil blant annet være behov for en tettere oppfølging mot ordningens organer enn i dag.

1.3 Prop. 17 L (2009–2010)

I Prop. 17 L (2009–2010) er det redegjort for:

- Regulering av AFP etter gamle regler (§§ 14, 16 og 30)
- Presisering i § 21 om fastsetting av premie for ny AFP
- Lovteknisk justering i § 29 om taushetsplikt
- Lovteknisk justering i ligningsloven § 3-13.

Det vises til proposisjonens kapittel 2, 3, 4 og 5 for nærmere omtale.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Linnea Brandvik, Thor Erik Forsberg, Steinar Gullvåg,

Kari Henriksen og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, lederen Robert Eriksson, Vigdis Giltun og Laila Marie Reiertsen, fra Høyre, Sylvi Graham og Torbjørn Røe Isaksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, fra Senterpartiet Arne Bergsvåg og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til at partene i arbeidslivet i privat sektor i lønnsoppgjøret 2008 inngikk avtale om en ny avtalefestet pensjon som er tilpasset den nye alderspensjonen i folketrygden. Den nye AFP-ordningen legger til rette for en fleksibel overgang fra arbeid til pensjon. Samtidig skal ordningen med tidligpensjon gjøre det lønnsomt å stå i arbeid lenger.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, vil innledningsvis uttrykke sin anerkjennelse til partene i arbeidslivet som har forhandlet frem en ny avtalefestet pensjonsordning for sine medlemmer. Arbeidsgiverne og arbeidstakerne har fremforhandlet en tilpassing av den eksisterende AFP-ordningen til ny alderspensjon i folketrygden. Det er positivt at partene i arbeidslivet er blitt enige om en ny AFP-ordning i forlengelsen av pensjonsreformen som bygger på et bredt forlik i Stortinget. Det trepartssamarbeidet som ligger til grunn for AFP-ordningen, altså samarbeidet mellom arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner og myndighetene, er viktig for velferdssamfunnet. Dette samarbeidet har bidratt til stabile og forutsigbare forhold i arbeidslivet for både ansatte, arbeidsgivere og myndighetene.

Flertallet understreker betydningen av et organisert arbeidsliv og at politiske myndigheter har respekt for fremforhandlede avtaler.

Komiteen viser til at det foreliggende forslag erstatter lov av 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon (tilskottsloven). Forslaget er i det vesentlige en lovfesting av AFP-avtalene fra lønnsoppgjøret i privat sektor i 2008.

Lovforslaget innebærer at:

- Retten til AFP tjenes opp med 0,314 pst. av årlig pensjongivende inntekt opp til en øvre grense på 7,1 G frem til 62 år.
- Årlig AFP øker ved utsatt uttak mellom fylte 62 og 70 år.
- AFP utbetales livsvarig, men arbeidstakere som tar ut AFP i perioden 62–67 år, mottar et høyere beløp frem til fylte 67 år enn det en livsvarig utbetaling med jevn utbetalingsprofil ville innebære.
- AFP skal fritt kunne kombineres med arbeidsinntekt.

- Det kreves at arbeidstakeren på uttakstidspunktet er ansatt i en bedrift som er tilsluttet avtalen og har vært ansatt i slik bedrift i minst 7 av de siste 9 årene.
- Det etableres en felles løsning for de aktuelle tariffområdene.
- Staten betaler en tredjedel og arbeidsgiverne to tredjedeler av pensjonen.
- Et felles fond skal bidra til å sikre de fremtidige forpliktelsene for arbeidsgiverne.

Komiteen slutter seg til dette.

Komiteen er innforstått med at arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, kommer med i den nye AFP-ordningen. For arbeidstakere født i årene 1944 til 1947, foreslås en gradvis innfasing av ny AFP. Arbeidstakere født i 1948 er det første årskull som fullt ut kan benytte den nye AFP-ordningen.

Komiteen slutter seg også til at det innføres et kompensasjonstillegg for arbeidstakere født i årene 1944 til 1962. Disse arbeidstakerne vil naturlig nok ha begrensede muligheter til opptjening av rettigheter etter det nye systemet.

Komiteen viser til at arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt før 1. januar 2011, får AFP etter dagens regler, inkludert reglene om godskrivning av pensjonspoeng i folketrygden, begrenset rett til ytelser ved arbeidsinntekt og overgang til alderspensjon ved fylte 67 år.

Komiteen har for øvrig ingen merknader til Regjeringens lovforslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at AFP i privat sektor bare gjelder den delen av arbeidstakerne som har tariffavtaler og som er tilknyttet LO/NHO-området, finansnæringen eller Spekter. Andre arbeidstakere har ikke noen slik mulighet.

Disse medlemmer viser videre til at da AFP-ordningen ble etablert, skulle den gi "sliterne" en mulighet for å gå ut av arbeidslivet med verdighet, uten å tape økonomisk. Med andre ord, ordningen skulle være for slitne arbeidstakere som ikke klarte å jobbe lenger, men ville unngå uføretrygd.

Disse medlemmer konstaterer at lønnsoppjøret i 2008 i privat sektor og den nye fremforhandlede AFP-ordningen ikke lenger handler om "sliterne". Dette bekreftes ved at de som orker å stå i stillingen i mange år, vil komme betydelig bedre ut med den nye ordningen. Mens arbeidere med slitsomme yrker, som i tillegg har jobbet deltid, trolig ikke vil ha råd til å tenke på en pensjonisttilværelse når de blir 62 år uten å kombinere dette med fortsatt arbeid. Dette fordi verken folketrygden eller AFP-kontoen har blitt stor nok.

Disse medlemmer mener den nye fremforhandlede AFP-ordningen bryter med de opprinnelige intensjoner, og mener videre at det er dypt urettferdig at om lag 700 000 personer ikke har adgang til AFP, og blant disse er det flest kvinner og ansatte i små og mellomstore bedrifter.

Disse medlemmer mener at ordningen nå er blitt en tidligpensjonsordning både for "sliterne" og for andre, og fra 2011 vil hele befolkningen kunne få alderspensjon fra de er 62 år. Da blir AFP en del av det ordinære pensjonssystemet og blir et tillegg til alderspensjonen for dem som har AFP-avtale, der staten finansierer 1/3 del av kostnadene.

Disse medlemmer har merket seg at flere fagforeninger og næringsorganisasjoner, som Akademikerne, YS, NHO og HSH, har uttalt at AFP bør gjelde for alle og at den nye ordningen kan virke urettferdig og udemokratisk.

Når vi ser at store grupper faller utenfor, mener disse medlemmer at det er dypt urettferdig at ikke flere får tilgang til den ekstra opptjeningen så lenge alle bidrar til å betale regningen over skatteseddelen.

Disse medlemmer tar avstand fra en politikk hvor staten skal subsidiere pensjonen til noen utvalgte, slik at disse skal få en gullkantet tidligpensjonsordning.

Disse medlemmer mener at statens oppgave skal være å sørge for gode, generelle velferdsordninger, og disse både skal og må vedtas av Stortinget, og ikke i lønnsoppgjør. Derfor er det rett og rimelig at staten yter det samme økonomiske bidraget til alle pensjonistene.

Disse medlemmer mener derfor tiden er inne for å gjøre ordningen tilgjengelig for alle. Med dette mener disse medlemmer at den tilleggsopptjeningsprosenten på 1,05 pst. som ytes av staten, også bør gis til alle, uavhengig av om man er omhandlet av AFP-avtale eller ikke.

Disse medlemmer viser til forskningsstiftelsen Fafo, jf. Fafo-notat 2009:20, hvor det fremkommer i detalj hvilke grupper i tradisjonell privat sektor som faller innenfor og utenfor AFP-ordningen. 58 pst. av de ansatte i denne delen av næringslivet omfattes ikke av AFP.

Disse medlemmer er kjent med at det er store forskjeller i AFP-dekning avhengig av bransje, bedriftsstørrelse og alderssammensetning i bedriften. I industrien omfattes tre av fire (76 pst.) av AFP, og andelen er høy også innen olje, gass og bergverk, transport og kommunikasjon. Men i andre bransjer er mulighetene for AFP tilsvarende mindre. Kun fire av ti (41 pst.) i bygg og anlegg har AFP, og tjenestenæringene, med unntak av transport, kommer enda dårligere ut. I handelsnæringen og i hotell- og restaur-

rantbransjen har tre av ti (henholdsvis 31 og 32 pst.) AFP.

Disse medlemmer viser videre til at i deler av tjenestesektoren er andelen svært lav. Det dreier seg om kompetansekrevende jobber innen blant annet system- og programvare, juridisk, administrativ og organisasjonsteknisk tjenesteyting, revisjon og arkitekttjenester. Tilsvarende lav AFP-andel er det innen personlig tjenesteyting som for eksempel frisører, helsestudioer og begravellesbyråer.

Disse medlemmer har merket seg at andelen personer med AFP-mulighet øker med alder. Mens bare 35 pst. av dem som er under 25 år, jobber i en bedrift med AFP, er andelen 50 pst. i aldersgruppen 50–61 år, som er den alderen da AFP begynner å bli aktuelt. I aldersgruppen 62 til 67 år er AFP-andelen 42 pst.

Disse medlemmer vil også påpeke at AFP er skjevt fordelt i samfunnet. Høyt utdannede kvinner i små og mellomstore bedrifter er blant taperne.

Disse medlemmer kan ikke se at det er noen gode grunner til at denne skjevfordelingen skal fortsette når man får nytt pensjonssystem og AFP blir en del av den ordinære alderspensjonen.

Disse medlemmer registrerer at en del arbeidsgivere er tilbakeholdne med å gi sine ansatte tariffavtale, fordi de da vil få AFP-ordningen med på kjøpet, og kostnadene kan bli for store.

Disse medlemmer vil understreke det faktum at mindre virksomheter er mer sårbare enn de store. For disse kan AFP være det som gjør at de velger å si nei til tariffavtale.

Disse medlemmer har merket seg at AFP-tillegget i den nye ordningen blir større jo flere år man har hatt arbeidsinntekt, og at de gruppene som først omfattes av endringene i folketrygden, ikke vil få store reduksjoner i pensjon. I tillegg får de et kompensasjonstillegg for ikke å ha hatt mulighet til å ta høyde for å kompensere for levealderjusteringen i løpet av arbeidslivet.

Disse medlemmer har videre merket seg at personer som er født i tidsrommet mellom 1954 og 1963, får en overgangsordning som gir mindre og mindre i kompensasjon for effekten av økt levealder.

Disse medlemmer registrerer at de som er født i 1963 eller senere, må belage seg helt på den nye folketrygden og får ingen kompensasjon for økt levealder. Denne gruppen bør derfor sørge for både å jobbe over 40 år, og sørge for å jobbe fulltid hele tiden, samt sikre seg en jobb med god inntekt.

Disse medlemmer vil vise til at Fremskrittspartiet ønsker en ny og fremtidsrettet tidligpensjonsordning (AFP) som er mer tydelig rettet mot dem som virkelig trenger den. Dette innebærer at man finner tilbake til utgangspunktet, samt at ordningen må utvides til også å omhandle de uorganiserte.

Disse medlemmer ønsker en tidligpensjonsordning (AFP) som inneholder følgende hovedegenskaper:

- At ordningen skal bygge på den opprinnelige intensjonen ved at den ivaretar sliterne, de som er fysisk utslitt.
- At ordningen utvides til også å omhandle dem som ikke er bundet av en tariffavtale, altså at det statlige bidrag til ordningen må utvides til å gjelde alle pensjonister.

På denne bakgrunn vil disse medlemmer gå imot det foreliggende utkast til ny lov og be om at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en ny lov, basert på prinsippene i merknaden ovenfor.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et nytt lovforslag som bygger på blant annet følgende hovedegenskaper:

- At ordningen skal bygge på den opprinnelige intensjonen ved at den ivaretar sliterne.
- At ordningen utvides til også å omhandle dem som ikke er bundet av en tariffavtale, altså at det statlige bidraget til ordningen må utvides til å gjelde alle pensjonister."

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et nytt lovforslag som bygger på blant annet følgende hovedegenskaper:

- At ordningen skal bygge på den opprinnelige intensjonen ved at den ivaretar sliterne.
- At ordningen utvides til også å omhandle dem som ikke er bundet av en tariffavtale, altså at det statlige bidraget til ordningen må utvides til å gjelde alle pensjonister.

4. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskottsloven)

Kapittel 1 Formål og definisjoner

§ 1 Formål

Loven her angir vilkårene for statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor etter avtale mellom landsomfattende organisasjoner av arbeidsgivere og arbeidstakere eller mellom bedrifter og landsomfattende organisasjoner av arbeidstakere.

Avtaler som nevnt må omfatte alle arbeidstakere i den enkelte bedrift som avtalen gjelder for, med unntak av arbeidstakere som etter lov eller tariffavtale har lavere aldersgrense enn 62 år. Det kan i vedtekter etter § 19 gis en nærmere definisjon av «bedrift» og bestemmes at nærmere angitte grupper av arbeidstakere skal unntas fra, eller inkluderes i, virkeområdet for avtalefestet pensjon.

§ 2 Definisjoner

Med «arbeidstaker» menes enhver som arbeider i en annens tjeneste for lønn eller annen godtgjørelse.

Med «grunnbeløpet» menes grunnbeløpet i folketrygden, se folketrygdloven § 1-4.

Med «inntekt» menes pensjonsgivende inntekt etter folketrygdloven § 3-15.

Kapittel 2 Avtalefestet pensjon – ny ordning

§ 3 Hvem kapitlet gjelder for

Reglene i kapitlet her gjelder for statstilskott til arbeidstakere født i 1944 eller senere og som tilstår avtalefestet pensjon med virkningstidspunkt tidligst 1. januar 2011.

§ 4 Vilkår for rett til statstilskott

Arbeidstakere kan bare gis statstilskott til avtalefestet pensjon dersom de

- på uttakstidspunktet har en inntekt som omregnet til årsinntekt overstiger gjeldende grunnbeløp, og hadde en inntekt over gjennomsnittlig grunnbeløp i det foregående året,
- på uttakstidspunktet er reelle arbeidstakere i en bedrift som er omfattet av en avtale som nevnt i § 1, og
- ved fylte 62 år hadde vært arbeidstakere i minst 7

av de siste 9 årene i én eller flere bedrifter som var omfattet av en avtale som nevnt i § 1.

Ved anvendelsen av bestemmelsen i første ledd bokstav c skal tallet «7» erstattes med tallet «3» og tallet «9» erstattes med tallet «5» for arbeidstakere født i årene 1944 til 1951. For arbeidstakere født i årene 1952 til 1954 økes begge tallene med ett år for hvert år de er født etter 1951.

I vedtekter etter § 19 kan kravene i første og andre ledd om å være arbeidstaker i en bedrift som er omfattet av en avtale som nevnt i § 1, utfylles og presiseres, og det kan tas inn tillegg til eller lempninger av disse kravene.

§ 5 Krav til utforming av avtalefestet pensjon

Statstilskott til avtalefestet pensjon kan ytes når følgende vilkår er oppfylt:

- Avtalefestet pensjon må tidligst kunne tas ut ved fylte 62 år.
- Ved uttak før fylte 70 år må avtalefestet pensjon tas ut sammen med alderspensjon fra folketrygden.
- Pensjonen må gis som en ugradert, livsvarig ytelse uten prøving mot arbeidsinntekt.
- Pensjonen må beregnes i samsvar med bestemmelsene i §§ 6 og 7.

§ 6 Grunnlaget for beregning av avtalefestet pensjon

Grunnlaget for avtalefestet pensjon skal være summen av vedkommendes inntekt i de enkelte år med registrert pensjonsgivende inntekt i folketrygden, inkludert opptjening etter folketrygdloven §§ 20-6, 20-7 og 20-8 og poengtall godskrevet etter folketrygdloven §§ 3-16 og 3-19. Registrerte poengtall omregnes til inntekt.

For arbeidstakere som er født i 1948 eller senere og som i år før 1992 utførte omsorgsarbeid som nevnt i folketrygdloven § 3-16 første ledd bokstav a, skal det for slike år ikke regnes med en lavere inntekt enn fire ganger gjennomsnittlig grunnbeløp for vedkommende år.

Inntekten i det enkelte år før 2010 skal oppjusteres i samsvar med forholdet mellom grunnbeløpet per 1. januar 2010 og gjennomsnittlig grunnbeløp i opptjeningsåret. Ved oppjustering i 2010 og senere gjelder reglene i fjerde ledd.

Inntekten i 2010 og senere år skal oppjusteres med lønnsveksten fra opptjeningsåret til og med det tidspunktet da siste regulering av folketrygdens pensjoner fant sted. Reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 20-18 første ledd legges til grunn.

Ved fastsettelsen av grunnlaget etter første ledd regnes ikke med en høyere inntekt for det enkelte år enn 7,1 ganger gjennomsnittlig grunnbeløp i opptjeningsåret. Siste år som tas med i grunnlaget, skal være det kalenderår han eller hun fylte 61 år.

§ 7 Beregning av pensjonen

Årlig avtalefestet pensjon skal utgjøre 0,314 prosent av grunnlaget etter § 6. Pensjonsbeløpet justeres ved hjelp av et forholdstall for hvert årskull ut fra alderen for uttak av avtalefestet pensjon. Forholdstallene fastsatt i medhold av folketrygdloven § 19-7 legges til grunn. Ved uttak etter fylte 70 år legges forholdstallet ved fylte 70 år til grunn.

For arbeidstakere født i årene 1944 til 1947 skal årlig avtalefestet pensjon utgjøre henholdsvis 10, 20, 40 og 60 prosent av pensjonsbeløpet etter første ledd.

Ved uttak av avtalefestet pensjon før fylte 67 år skal det for hver måned gis et fast kronetillegg til og med den kalendermåneden arbeidstakeren fyller 67 år. Den livsvarige delen av avtalefestet pensjon skal reduseres ved pensjonsuttaket, slik at den samlede nåverdien av pensjonen ikke påvirkes av kronetillegget. Dersom pensjonsbeløpet etter første og andre ledd ikke er tilstrekkelig til at denne reduksjonen kan foretas, tilstås ikke kronetillegget.

Regulering av avtalefestet pensjon under utbetaling skjer årlig med virkning fra 1. mai. Pensjonen, unntatt det faste tillegget etter tredje ledd, reguleres i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 20-18 andre ledd legges til grunn. Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april settes fratrekket forholdsmessig ned ut fra når i denne perioden pensjonen ble tatt ut.

§ 8 Forholdet til andre ytelser

Pensjon etter kapitlet her ytes ikke til personer som etter fylte 62 år har mottatt uførepensjon fra folketrygden. For personer født i årene 1944 til 1948 ses det i denne sammenhengen bort fra mottak av uførepensjon før 1. januar 2011.

Tidsrom der uførepensjon ikke er kommet til utbetaling, men vedkommende har hatt rett til å få tilbake uførepensjon etter reglene i folketrygdloven § 12-12 tredje ledd, regnes ikke som tidsrom med mottak av uførepensjon som nevnt i første ledd.

Bestemmelsen i første ledd første punktum gjelder tilsvarende for personer som har mottatt statlig eller kommunal avtalefestet pensjon eller pensjon fra tilsvarende avtale- eller lovfestede ordninger som angitt i vedtektene etter § 19.

Kapittel 3 Kompensasjonstillegg til pensjon etter kapittel 2

§ 9 Kompensasjonstillegg

Det ytes et kompensasjonstillegg til avtalefestet pensjon etter kapittel 2 til arbeidstakere født i årene 1944 til 1962. Kompensasjonstillegget må tas ut sammen med pensjonen.

§ 10 Referansebeløp

Kompensasjonstillegget fastsettes med utgangspunkt i et referansebeløp for 2010. Referansebeløpet skal settes til 10 000 kroner for arbeidstakere født i 1948, men økes med 400 kroner for hvert årskull født i årene 1949 til 1953. For arbeidstakere født i årene 1954 til 1962, reduseres referansebeløpet for hvert årskull med 10 prosent av referansebeløpet for 1953-kullet.

Referansebeløpene for 2010 for arbeidstakere født i årene 1944 til 1947, skal utgjøre henholdsvis 840, 1 760, 3 680 og 5 760 kroner.

Referansebeløpene reguleres 1. mai hvert år, første gang 1. mai 2011, i samsvar med lønnsveksten fra foregående år. Reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 20-18 første ledd legges til grunn.

§ 11 Fastsetting av kompensasjonstillegget

Kompensasjonstillegget til den enkelte arbeidstaker skal tilsvare referansebeløpet etter § 10, dividert med særskilte forholdstall. Ved uttak etter fylte 70 år legges forholdstallet ved fylte 70 år til grunn. Kompensasjonstillegget kan ikke overstige halvparten av den livsvarige delen av pensjonsbeløpet etter § 7 på uttakstidspunktet.

Ved uttak av avtalefestet pensjon i månedene juni til april ytes kompensasjonstillegget på grunnlag av referansebeløpet ved siste regulering. Ved første reguleringstidspunkt etter uttaket økes kompensasjonstillegget med en forholdsmessig andel av lønnsveksten fra forrige reguleringstidspunkt ut fra når i den nevnte perioden pensjonen ble tatt ut. For øvrig er kompensasjonstillegget ikke gjenstand for regulering.

Forholdstallene etter første ledd fastsettes det året et årskull fyller 61 år og skal være felles for kvinner og menn. Forholdstallene fastsettes for hvert årskull ut fra tidspunktet for uttak av avtalefestet pensjon og forventet levealder og under hensyn til prinsippene i folketrygdloven § 19-7, men slik at forholdstallene normeres til 1 ved fylte 62 år for hvert enkelt årskull.

Kapittel 4 Overgangsordning – avtalefestet pensjon etter gamle regler

§ 12 Hvem kapitlet gjelder for

Reglene i kapitlet her gjelder statstilskott til avtalefestet pensjon fra 1. januar 2011 til arbeidstakere som er tilstått eller tilstås slik pensjon med virkningstidspunkt før nevnte dato, og som på uttakstidspunktet fylte vilkårene for pensjon etter de reglene som da gjaldt.

§ 13 Tilskottsperiode

Statstilskott ytes fra det tidspunkt arbeidstakeren har fylt 64 år og fram til arbeidstakeren fyller 67 år.

§ 14 Pensjonen

For å gi rett til tilskott må pensjonen bestå av grunnpensjon, tilleggspensjon og særtillegg og skal tilsvare ugradert uførepensjon beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, men uten poengtillegg etter § 7-3 nr. 3 i tidligere lov om folketrygd 17. juni 1966 nr. 12. Det skal heller ikke tas hensyn til avdød ektefelles poengopptjening eller trygdetid. Forsørgingstillegg ytes etter reglene for alderspensjon i folketrygdloven § 3-24, men slik at det bare ytes tillegg for forsørging av ektefelle som er 60 år eller eldre.

Pensjon etter første ledd, med vedtektsfestede tillegg, må på uttakstidspunktet ikke overstige 70 prosent av tidligere inntekt.

Regulering av avtalefestet pensjon under utbetaling skjer årlig med virkning fra 1. mai. Pensjonen, unntatt forsørgingstillegg og vedtektsfestede tillegg, reguleres i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd legges til grunn. Ved første reguleringstidspunkt etter pensjonsuttak i månedene juni til april settes fratrukket forholdsmessig ned ut fra når i denne perioden pensjonen ble tatt ut. Ved regulering av forsørgingstillegg legges reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd til grunn.

Ved endring i sivilstand mv. som påvirker pensjonen, skal pensjonen omregnes.

§ 15 Forholdet til arbeidsinntekt

Dersom pensjonisten har arbeidsinntekt, skal pensjonen, med vedtektsfestede tillegg, reduseres med samme prosent som arbeidsinntekten utgjør av tidligere inntekt. Dersom pensjonisten har fått utbetalt for lite eller for mye, skal det foretas et etteroppgjør.

§ 16 Forholdet til ytelser fra folketrygden mv.

Avtalefestet pensjon etter kapitlet her må ikke kunne ytes for tidsrom hvor det ytes arbeidsavklaringspenger, foreløpig uførepensjon, uførepensjon, etterlattepensjon eller alderspensjon fra folketrygden.

Ved opphold i institusjon som omfattes av folketrygdloven § 3-27 eller 3-29, settes avtalefestet pensjon ned etter reglene for alderspensjon i folketrygdloven §§ 3-27 og 3-28.

Kapittel 5 Administrasjon og saksbehandling

§ 17 Avgjørelsesmyndighet mv.

Spørsmålet om en arbeidstaker fyller vilkårene i § 4 og § 8 tredje ledd, med eventuelle suppleringer i vedtektene etter § 19, avgjøres av et administrativt organ etablert av avtalepartene etter § 18. Organets avgjørelser kan påklages til organets styre eller til slikt organ som styret bestemmer. Vedtektene etter § 19 gir regler om klagefrist mv.

Arbeids- og velferdsetaten avgjør andre spørsmål om retten til pensjon og kompensasjonstillegg enn nevnt i første ledd, inkludert beregning av ytelsene. Avgjørelsene kan påklages til overordnet organ innen etaten etter reglene i folketrygdloven § 21-12, og deretter ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

Arbeids- og velferdsetaten foretar utbetaling av pensjon og kompensasjonstillegg og utarbeidelse av statistikk mv. Staten skal også utbetale eventuelle avtalte tillegg til avtalefestet pensjon, forutsatt at et tillegg til pensjon etter kapittel 2 gis med samme pro-sentsats til alle pensjonister og at et tillegg til pensjon etter kapittel 4 gis med samme beløp til alle pensjonister.

Avgjørelsene etter første og andre ledd kan ikke bringes inn for domstolene før mulighetene til å klage og anke er nyttet fullt ut.

Utgiftene ved Arbeids- og velferdsetatens arbeid bæres av staten. Det samme gjelder utgiftene ved Trygderettens arbeid med ankesakene.

§ 18 Administrasjon – avtalemessige spørsmål og forvaltning av midler

Partene i de ulike avtalene om avtalefestet pensjon etter kapittel 2 skal etablere et felles organ med et felles styre til behandling av spørsmål om en arbeidstaker fyller vilkårene i § 4 og § 8 tredje ledd, med eventuelle suppleringer i vedtektene etter § 19. Organet skal videre innkreve premier fra arbeidsgiverne og forvalte innbetalte midler, inkludert å bygge opp fond i samsvar med reglene i kapittel 6. Det felles organet er et eget rettssubjekt og hefter bare for egne forpliktelser.

Det felles organet skal ha statsautorisert revisor og aktuar. Revisor og aktuar skal ha tilgang til alle opplysninger som er nødvendige for utøvelsen av arbeidet.

For så vidt gjelder pensjon etter kapittel 4, skal oppgavene nevnt i første ledd behandles av de organer som ble opprettet under lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon, med mindre partene i de ulike avtalene er enige om helt eller delvis å legge disse oppgavene til organet etter første ledd.

Bestemmelsene i §§ 17 og 18 er ikke til hinder for at det felles organet i samsvar med bestemmelser i vedtektene overlater oppgaver til andre.

§ 19 Vedtekter

Partene i de ulike avtalene om avtalefestet pensjon etter kapittel 2 skal etablere vedtekter som er felles for alle avtaler om avtalefestet pensjon. Endringer i vedtektene besluttet av styret for det administrative organet nevnt i § 18 første ledd. Vedtektene og endringer i vedtektene må godkjennes av departementet. Dersom vedtektene eller endringer i vedtektene er i samsvar med loven her, kan godkjenning ikke nektes.

For så vidt gjelder pensjon etter kapittel 4, videreføres de vedtektene som er etablert i henhold til lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon, men tilpasses bestemmelsene i loven her, og kan eventuelt innarbeides i vedtektene nevnt i første ledd. Bestemmelsene i første ledd om godkjenning av vedtekter og vedtektsendringer gjelder tilsvarende.

Kapittel 6 Finansiering

§ 20 Premie fra arbeidsgivere

Arbeidsgivere som er omfattet av en avtale som nevnt i § 1, skal innbetale premie til dekning av den del av utgiftene til avtalefestet pensjon etter kapitlene 2 og 4 som ikke dekkes av statens tilskott etter § 23.

Innbetaling av premie som gjelder utgifter til pensjon etter kapittel 4, skal skje separat for den enkelte avtale og atskilt fra innbetaling relatert til pensjonsutgifter etter kapittel 2. Dersom partene i de ulike avtalene om avtalefestet pensjon er enige om dette, kan finansieringen av pensjonsutgiftene etter kapittel 4, uten hensyn til bestemmelsene i § 22, integreres i fastsettingen og innkrevingen av premie etter § 21 for pensjon etter kapittel 2. Det kan herunder bestemmes at det ved utskrivning av premie til dekning av utgifter etter kapittel 2 skal tas hensyn til om bedriften også betaler egenandel knyttet til pensjon etter kapittel 4. Vedtektene kan gi nærmere regler om premieberegning og samordning av premie.

§ 21 Premie til dekning av pensjonsutgifter etter kapittel 2

Avtaler om pensjon etter kapittel 2 skal ha en felles finansiering. Arbeidsgiverne skal betale en premie for ansatte i bedriften etter en premiesats som er felles for slike avtaler og som fastsettes av styret for det administrative organet nevnt i § 18 som en prosentdel av lønnsutbetalingene. Det skal bare betales premie av den del av en arbeidstakers årslønn som ligger mellom 1 og 7,1 ganger gjennomsnittlig grunnbeløp i vedkommende år. Det skal ikke betales premie av lønnsutbetalinger til arbeidstakere etter det

kalenderår de fylte 61 år. Det kan i vedtekter bestemmes at annen godtgjørelse skal likestilles med lønn ved premieberegningen.

Premien må fastsettes slik at den er tilstrekkelig til å dekke løpende utgifter og dessuten gi grunnlag for opplegg av et pensjonsfond. Pensjonsfondet skal, sammen med arbeidsgivernes erkjente plikt til fortsatt premiebetaling etter avtalenes eventuelle opphør, gi tilstrekkelig sikkerhet for dekning av arbeidsgivernes forventede framtidige forpliktelser. Som forventede framtidige forpliktelser regnes pensjonsutbetalinger etter reglene i loven her til arbeidstakere som er tilstått eller som fyller vilkårene for avtalefestet pensjon.

Styret for avtalefestet pensjon avgjør plasseringen av fondets midler.

§ 22 Premie til dekning av pensjonsutgifter etter kapittel 4

Til dekning av pensjonsutgifter etter kapittel 4 skal det betales en premie pålagt alle arbeidsgivere som omfattes av den enkelte avtale, og i tillegg en særskilt premie pålagt den som var arbeidstakerens arbeidsgiver da pensjonen ble tatt ut. Denne premien skal utgjøre minst 25 prosent av pensjonen til arbeidstakeren. Det kan gjøres unntak dersom arbeidstakeren bare har vært ansatt i kortere tid.

Fond som er etablert i henhold til § 4 første ledd i lov 23. desember 1988 nr. 110, skal anses å knytte seg utelukkende til pensjon etter reglene i kapittel 4 for arbeidstakere som omfattes av vedkommende avtale. Videre fondsopplegg skal skje med sikte på at fondet, sett i sammenheng med arbeidsgivernes erkjente plikt til fortsatt premiebetaling etter avtalenes eventuelle opphør, kan dekke de utbetalinger som er aktuelle fram til 31. desember 2015.

Dekning av pensjon etter reglene i kapittel 4 kan alternativt skje ved en premie pålagt den som var arbeidstakerens arbeidsgiver da pensjonen ble tatt ut, og fondsopplegg kan erstattes med avgivelse av tilfredsstillende garantierklæringer.

§ 23 Statstilskott

Statens tilskott til pensjon etter reglene i kapittel 2 skal utgjøre 1/3 av pensjonen, mens tilskottet til pensjon etter kapittel 4, jf. § 13 skal utgjøre 40 prosent av pensjonen.

Kompensasjonstillegg etter kapittel 3 dekkes fullt ut av staten og utbetales til mottakerne av avtalefestet pensjon sammen med statstilskottet etter første ledd.

§ 24 Tilsyn

Departementet gir forskrifter om tilsyn med fellesorganet nevnt i § 18 og utførelsen av oppgavene etter loven her, herunder forvaltningen av midler inn-

betalt etter §§ 20 til 22 og fondsopplegg mv. etter bestemmelsene i de nevnte paragrafene.

Kapittel 7 Forskjellige bestemmelser

§ 25 Virkningstidspunkt for avtalefestet pensjon

Avtalefestet pensjon og kompensasjonstillegg ytes tidligst fra og med måneden etter den måneden da kravet om ytelsene ble satt fram.

§ 26 Utbetaling av avtalefestet pensjon i utlandet

Pensjon etter kapittel 2 og kompensasjonstillegg etter kapittel 3 utbetales i utlandet uten begrensninger.

Pensjon etter kapittel 4 utbetales i utlandet etter reglene i folketrygdloven § 19-3.

§ 27 Tilbakekreving av feilutbetalinger mv.

Ved tilbakekreving av feilutbetalt avtalefestet pensjon eller kompensasjonstillegg etter loven her gjelder reglene i folketrygdloven § 22-15 tilsvarende. Ved anvendelsen av nevnte paragraf skal en arbeidsgiver som gir opplysninger av betydning for retten til avtalefestet pensjon, anses å opptre på vegne av arbeidstakeren.

Ved etteroppgjør som nevnt i § 15 og ved tilbakekreving etter første ledd kan for mye utbetalt dekkes gjennom trekk i løpende avtalefestet pensjon og i løpende alderspensjon fra folketrygden.

§ 28 Tvangsgrunnlag for utlegg

Vedtak om innbetaling av premie etter §§ 20 til 22 er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 29 Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for organ som nevnt i § 18, har taushetsplikt etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7 første ledd.

Taushetsplikten etter første ledd og Arbeids- og velferdsetatens taushetsplikt etter arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7 er ikke til hinder for utveksling av opplysninger mellom Arbeids- og velferdsetaten og organ som nevnt i § 18 i den utstrekning dette er nødvendig for å fremme oppgaver etter loven her. Slikt organ kan herunder gis tilgang til opplysninger fra Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret.

I forbindelse med etteroppgjør som nevnt i § 15, kan Arbeids- og velferdsetaten gi inntektsopplysninger til andre pensjonsordninger uten hinder av taushetsplikt.

§ 30 Forskrifter

Departementet gir forskrifter til utfylling av loven, inkludert forskrifter om

- fastsetting av grunnlaget for avtalefestet pensjon etter § 6, herunder regler om fra hvilket tidspunkt inntekt i det året arbeidstakeren fyller 61 år skal tas med i grunnlaget og om medregning av inntekt for år før 1992 med omsorg for små barn
- fastsetting av kronetillegg og justeringsbeløp etter § 7 ved uttak av avtalefestet pensjon før fylte 67 år
- fastsetting av forholdstall etter § 11
- omregning av pensjon ved endring i sivilstand mv. etter § 14
- fastsetting av tidligere inntekt etter §§ 14 og 15, forholdet til arbeidsinntekt etter § 15 og forholdet til ytelser fra folketrygden etter § 16.

Kapittel 8 Ikrafttredelse og endringer i andre lover

§ 31 Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven trer i kraft straks.

Forholdstall som angitt i § 7 første ledd og § 11 første ledd for årskullene 1944 til 1949 fastsettes i 2010 under hensyn til bestemmelsene i folketrygdloven § 19-7 slik den vil lyde fra 1. januar 2011.

Lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon oppheves 1. januar 2011.

Endringene i lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven trer i kraft straks.

Endringene i skatteloven §§ 5-15 og 17-1 trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2010.

Endringene i folketrygdloven § 3-19 og skatteloven § 2-30 trer i kraft 1. januar 2011.

§ 32 Endringer i andre lover

1. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) skal § 3-13 nytt nr. 8 lyde:

8. *Taushetsplikten etter nr. 1 er ikke til hinder for at fellesorganet etter AFP-tilskottsloven § 18 gis elektronisk tilgang til opplysninger om brutto arbeidsinntekt for arbeidstakere som er omfattet av en avtale om avtalefestet pensjon. Taushetsplikten gjelder tilsvarende for den som får opplysningene.*

2. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) skal § 3-19 sjetten ledd lyde:

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder også for den som mottar avtalefestet pensjon og som omfattes av AFP-tilskottsloven § 12.

3. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-30 første ledd bokstavene n og o skal lyde:

n) *A/S Vinmonopolet*

o) *organ som nevnt i AFP-tilskottsloven § 18.*

I § 5-15 første ledd bokstav a nr. 1 tredje punktum og § 17-1 første ledd bokstav e første punktum skal tallet «1947» endres til «1948».

4. I lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven gjøres følgende endringer:

Avsnittet etter § 19-15 med følgende ordlyd: «Någjeldende §§ 19-7 til 19-11 blir nye §§ 19-16 til 19-20.» endres til:

«Någjeldende §§ 19-7 og 19-8 blir nye §§ 19-16 og 19-17.

Någjeldende § 19-9 blir ny § 19-18 og skal lyde:

§ 19-18. Forholdet til avtalefestet pensjon *tilstått før 1. januar 2011*

For personer født i 1942 og tidligere år som fram til fylte 67 år hadde avtalefestet pensjon med statstilskott, skal beregningsgrunnlaget for tilleggspensjon mellom fylte 67 og 70 år være det samme som i perioden med avtalefestet pensjon. Tilleggspensjonen kan også beregnes på grunnlag av en avdød ektefelles opptjening, se § 3-23.

Fra måneden etter at pensjonisten fyller 70 år, ytes det alderspensjon også på grunnlag av pensjonspoeng som vedkommende har opptjent eller fått godskrevet i perioden med avtalefestet pensjon.

Departementet gir forskrifter om beregningsgrunnlaget for tilleggspensjon for personer født i 1943 og senere år som ble tilstått avtalefestet pensjon med statstilskott med virkningstidspunkt før 1. januar 2011.

Någjeldende §§ 19-10 og 19-11 blir nye §§ 19-19 og 19-20.»

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 19. januar 2010

Robert Eriksson

leder

Steinar Gullvåg

ordfører

